

General Certificate of Secondary Education
2014–2015

Uimhir Lárionaid

--	--	--	--	--

Uimhir Iarrthóra

--	--	--	--

Eolaíocht: Teastas Singil

Aonad 1 (Bitheolaíocht)
Bonnsraith

[GSS11]

DÉ MÁIRT 24 FEABHRA 2015, MAIDIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo. Freagair **gach ceann** de na **naoi** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 60 an marc iomlán don pháipéar seo.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa in Ceist **9(a)**.

Don Scrúdaitheoir amháin

Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

**Marc
Iomlán**

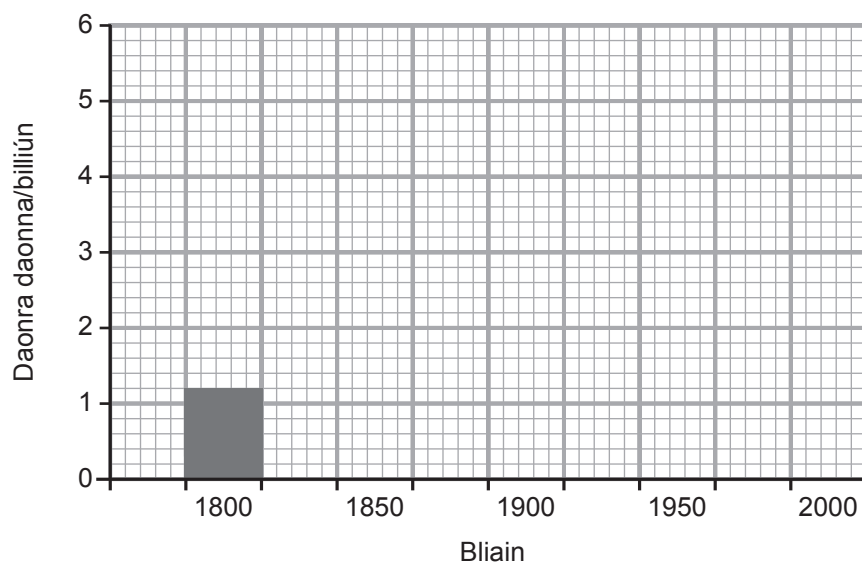
--

LEATHANACH BÁN

- 2 An tábla seo a leanas, taispeánann sé an t-athrú ar an daonra daonna idir na blianta 1800 agus 2000.

Bliain	Daonra daonna/ billiún
1800	1.2
1850	1.4
1900	1.8
1950	2.4
2000	6.0

- (a) Bain úsáid as an fhaisnéis sa tábla leis an bharrachairt thíos a chomhlánú.

[2]

- (b) Cuir síos ar an treocht a thaispeántar san fhaisnéis seo.

[1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- _____ agus _____ [1]

- (Taispeáin do chuid oibre.)

_____ % [2]

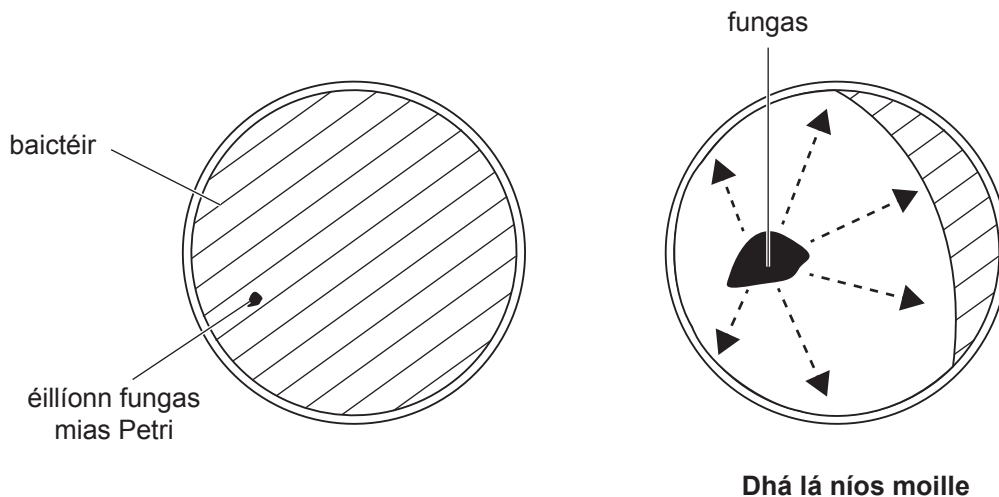

Bíonn na healaí á mbeathú féin ar phlandaí, ar fheithidí agus ar sheilidí uisce ó ghrinneall an locha. Gan ach an fhaisnéis a chuirtear ar fáil a úsáid, mínigh ina iomláine dóigh **amháin** a bhfuil na healaí oiriúnaithe le beathú.

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 4 (a)** An léaráid thíos, taispeánann sí cad é is féidir leis tarlú má bhíonn mias Petri a bhfuil baictéir ann éillithe le fungas.

© CCEA

- (i) Cuir síos ar agus mínigh éifeacht an éillithe leis an fhungas.

[2]

- (ii) Ainmnigh an t-eolaí a rinne breathnú den chéad uair ar éifeacht fungais ar bhaictéir.

Roghnaigh ó:

Pasteur

Wilson

Fleming

- (iii) Ainmnigh an t-antaibheathach a forbraíodh ón fhungas seo.

[1]

(b) Is cineál eile fungais iad na beacáin a úsáidtear go minic sa chócaireacht. Tá fíorbheagán carbaihiodráite agus saille iontu ach tá neart vitimíní agus mianraí iontu. Chomh maith leis sin, tá a lán uisce i mbeacáin.

(i) An fhaisnéis thuas in úsáid agat, luaigh cad chuige a bhfuil beacáin fóirsteanach do dhuine atá ag iarraidh iontógáil fuinnimh a laghdú.

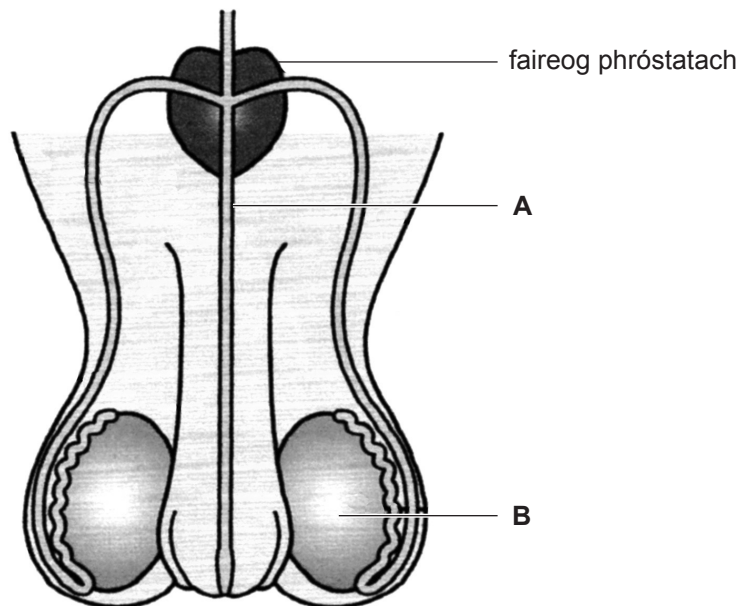
_____ [1]

(ii) Luaigh feidhm **amháin** atá ag uisce sa chorp.

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

5 (a) Sa léaráid thíos, taispeántar an córas atáirgthe fireann.

© GCSE Science Single Award For CCEA by James Napier, Alyn G. McFarland,
Roy White, publisher Hodder Education (2013). ISBN: 9781444195729.
Reproduced by permission of Hodder Education.

(i) Ainmnigh na struchtúir atá lipéadaithe **A** agus **B**.

A _____

B _____ [2]

(ii) Ar an léaráid, lipéadaigh leis an litir **X**, struchtúr a ghearrtar le linn vaiseachtóime. [1]

(iii) Cad é feidhm na faireoige próstataí?

Roghnaigh ó:

speirm a dhéanamh : speirm a chothú : fual a stóráil

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (b) Taispeánann an tábla thíos faisnéis faoi roinnt modhanna frithghiniúna.

Modh Frithghiniúna	Buan	Buntáistí	Míbhuntáistí
Coiscín	níl	tugann sé cosaint ar ghalair ghnéas-tarchurtha	iontaofa, den chuid is mó, ach is féidir leis loiceadh
Piollaire frithghiniúnach	níl	an-iontaofa	is féidir fo-iarmhairtí a bheith ann mar gheall air, amhail méadú meáchain
Aimridiú fear agus ban	tá	beagnach 100% iontaofa	an-deacair, nó dodhéanta, a aisiompú

- (i) Mínigh cad é mar a choisceann an coiscín toircheas.

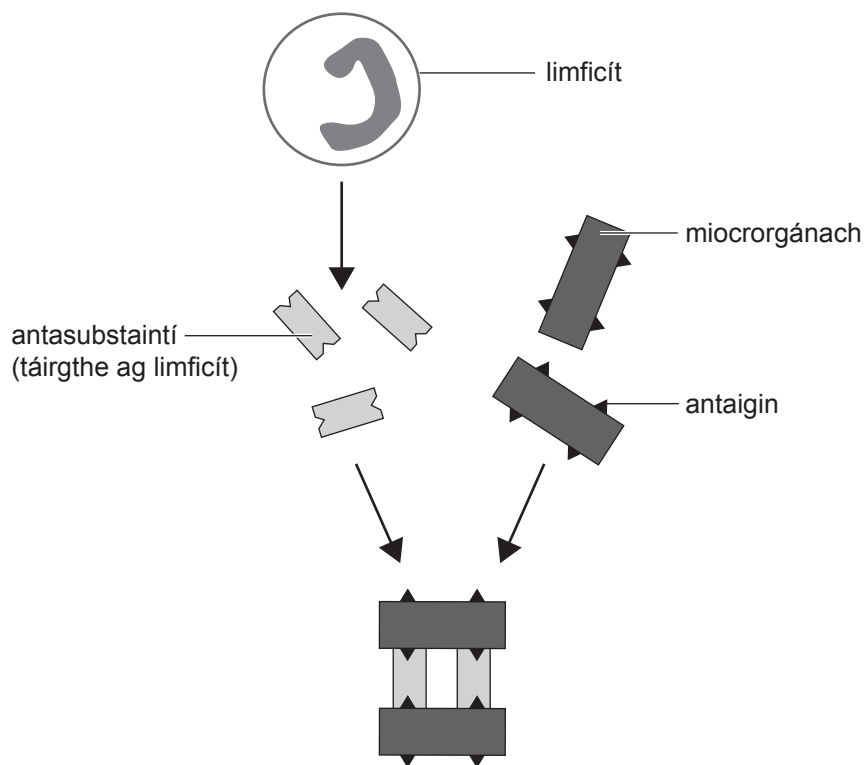
 [2]

- (ii) Bain úsáid as an fhaisnéis sa tábla lena mhíniú cad chuige ar fearr le cuid mhór daoine atá 20 bliain d'aois, agus nuaphósta, coiscíní a úsáid mar mhodh frithghiniúna, in áit an phiollaire nó aimridiú.

 [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 6 (a) Léiríonn an léaráid thíos an dóigh a dtáirgeann limficítí (fuilchealla bána) antasubstaintí mar fhreagairt ar ionfhabhtú le miocrorgánaigh.

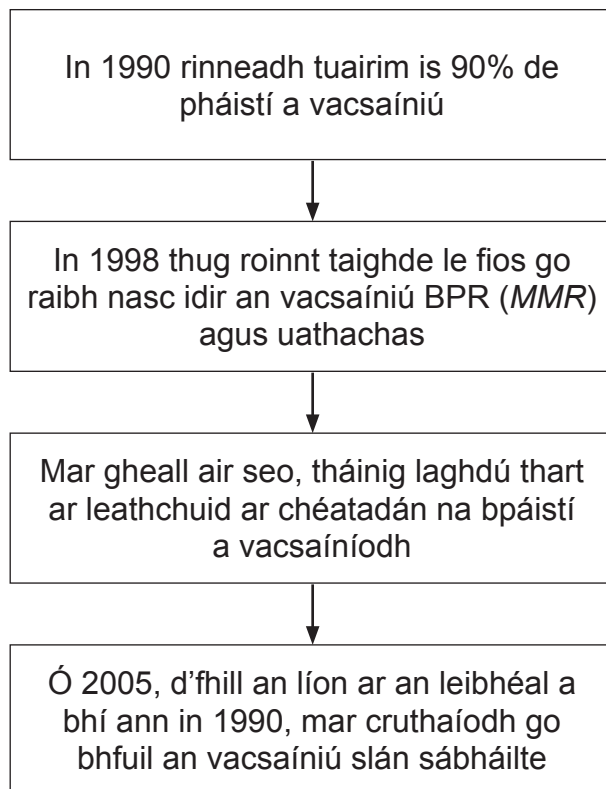
© GCSE Science Single Award For CCEA by James Napier, Alyn G. McFarland, Roy White, publisher Hodder Education (2013). ISBN: 9781444195729. Reproduced by permission of Hodder Education.

- (i) An léaráid agus do chuid eolais in úsáid agat, cuir síos ar, agus mínigh, an dóigh a dtroideann antasubstaintí in éadan ionfhabhtú.

[3]

- (ii) Fuilchill bhán de chineál eile, troideann sí fosta in éadan ionfhabhtú, trí fhagaicíotóis. Cuir síos ar phróiseas na 'fagaicíotóise'.

[2]

- (i) Cuir síos ar an dóigh ar athraigh líon na bpáistí a fuair an vacsaíniú BPR (*MMR*) idir 1990 agus inniu.

[2]

- (ii) Cad é mar a thugann an fhaisnéis le fios nach bhfuil gach tuismitheoir cinnte go bhfuil an vacsaíniú BPR (*MMR*) sábháilte inniu?

[1]

- (c)** Ainmnigh an cineál imdhíonachta atá táirgthe ag vacsaínithe.

[1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 7 (a) Is riocht ó oidhreacht é ailbíneachas. An duine a bhfuil an riocht air, níl sé ábalta an lí chraicinn meilín a dhéanamh. Is í an mheilín is cúis le dath an chraicinn, ach, níos tábhachtaí ná sin, cuidíonn sí le cosaint a thabhairt ar ghathanna dochracha UV na gréine.

Sóchán sa ghéin a rialaíonn táirgeadh na meilín is cúis le hailbíneachas.

- (i) Ainmnigh an chroí-chomhpháirt i ngéin a ndéantar dochar di i sóchán.

_____ [1]

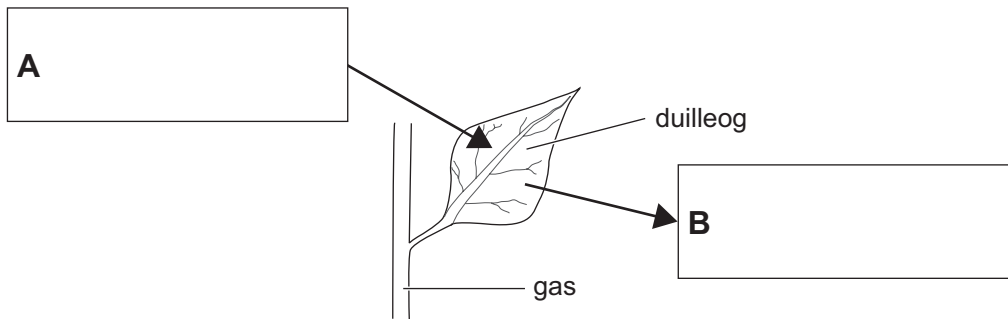
- (ii) Mínigh cad chuige a moltar do dhaoine a bhfuil ailbíneachas orthu fanacht amach as solas láidir na gréine.

_____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

8 (a) An léaráid thíos, taispeánann sí duilleog ó phlanda sa dorchadas.

- (i) Comhlánaigh an léaráid trí na gáis a théann isteach sa duilleog (A) agus a théann amach as an duilleog (B) le linn an **dorchadais** a ainmniú.

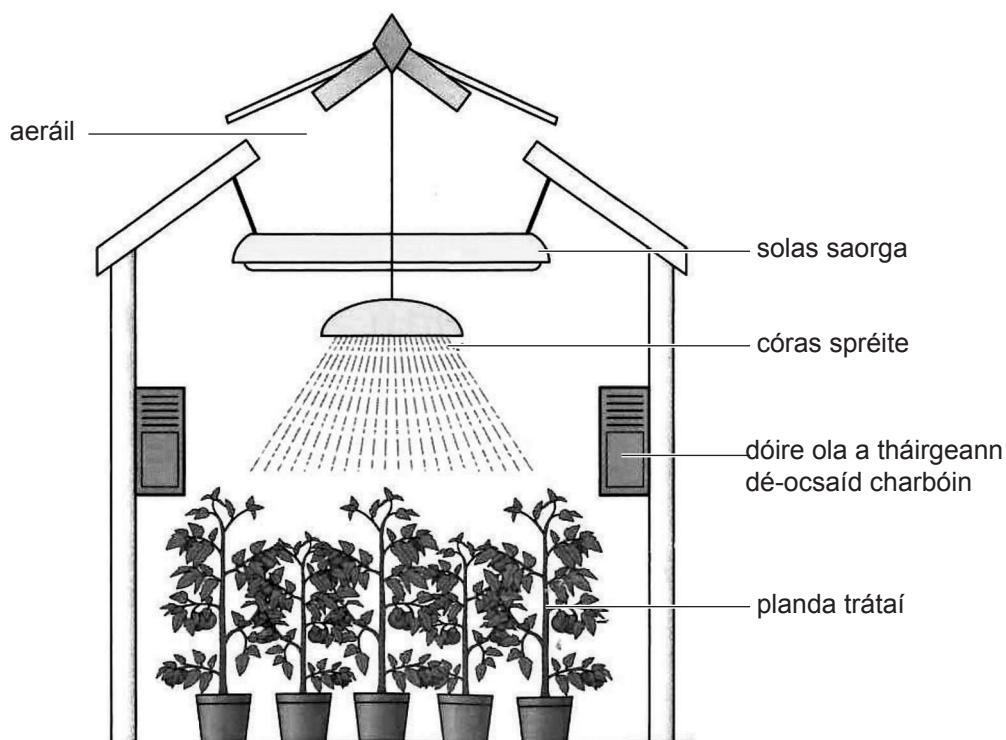

[1]

- (ii) Ainmnigh an próiseas is cúis leis an mhalartú gás seo.

[1]

(b) An léaráid thíos, taispeánann sí plandaí trátaí ag fás i dteach gloine.

© GCSE Biology for CCEA by James Napier, publisher Hodder Education (2011).
ISBN: 9780340983805. Reproduced by permission of Hodder Education.

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.